

Міністерство освіти і науки України
Національна металургійна академія України
Кафедра перекладу та іноземних мов

Затверджую:

Перший проректор
професор В.П. Іващенко
«10» __04.____2018 р.

Програма навчальної дисципліни

**Проблеми соціокультурного варіювання мови
в аспекті перекладу**

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки

Спеціальність: 035 Філологія

Спеціалізація: 035.041 Германські мови і літератури (переклад
включно), перша - англійська

Освітньо-професійна програма: Переклад з англійської мови

Освітній рівень: Перший бакалаврський

Опис дисципліни навчального курсу

Загальна характеристика навчальної дисципліни	Спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Тип навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS: 3 Кількість модулів: 3 Загальна кількість годин на вивчення дисципліни: 90, з них: лекційних: 24 семінарських: 16, самостійної роботи студента: 50. Кількість аудиторних годин на тиждень: - 5 год. Кількість годин самостійної роботи студента на тиждень: - 6,25 год.	Шифр та назва спеціальності спеціальність 035.041 Філологія (германські мови та літератури (переклад включно), перша - англійська Галузь знань: 03 Гуманітарні науки Освітньо-кваліфікаційний рівень «бакалавр»	Назва циклу навчального плану: вибіркова, фахової підготовки, денна форма навчання Курс: IV Семестри: VIII, Чверть XV Вид контролю: екзамен.

Розподіл навчальних годин (Денна форма навчання)

	Усього	Семестри
		15
Усього годин за навчальним планом, у тому числі:	90	90
Аудиторні заняття, з них:	40	40
Лекції	24	24
Лабораторні роботи	0	0
Практичні заняття	0	0
Семінарські заняття	16	16
Самостійна робота, у тому числі при:	50	50
Підготовці до аудиторних занять	20	20
Підготовці до контрольних заходів	9	9
Виконанні курсових проектів (робіт)	0	0
Виконанні індивідуальних завдань	0	0
Опрацюванні розділів програми, які не викладаються на лекціях	21	21
Підсумковий контроль		К/Р, Е

Характеристика дисципліни

Навчальна дисципліна „Проблеми соціокультурного варіювання мови в аспекті перекладу” є вибірковою і входить до циклу професійно-орієнтованих дисциплін фахової підготовки студентів.

Метою вивчення дисципліни є забезпечення розвитку перекладацької компетенції та створення у студентів чіткої уяви про соціокультурні аспекти перекладу, що сприятиме виробленню навичок міжмовленневого спілкування та сформує достатній культурний рівень майбутнього перекладача. У результаті вивчення дисципліни студент повинен: **знати** основні положення про:

- роль перекладу в міжкультурній комунікації;
- соціокультурну обумовленість перекладацької діяльності;
- географічні та соціальні діалекти;
- гендерні особливості мовлення.

вміти:

- перекладати тексти різного соціального та професійного спрямування;
- виконувати доперекладацький аналіз тексту, враховуючи соціокультурні чинники;
- визначати адекватну перекладацьку стратегію в залежності від стилістичного забарвлення тексту;

- правильно добирати мовні засоби в залежності від комунікативного середовища (соціальна, географічна, гендерна диференціація).

Критерії успішності – отримання позитивної оцінки мовних рецептивних, продуктивних умінь, а також успішне виконання контрольних робіт.

Засоби діагностики успішності навчання – виконання контрольних завдань.

Зв'язок з іншими дисциплінами – Дисципліна викладається впродовж одного семестру на четвертому курсі і є однією з професійно-орієнтованих дисциплін, спрямованих на здійснення гуманітарної підготовки майбутнього перекладача.

Набуті знання і вміння використовуються у професійній діяльності майбутнього фахівця.

Структура дисципліни

Модуль	Тема лекції (заняття) та обсяг, годин	Вид підсумкового контролю
1	Модуль 1 Географічні діалекти. Діалекти Великої Британії	
	Лекції	8
	1. Переклад як міжкультурна комунікація.	2
	2. Запозичення в англійській мові	2
	3 Географічні діалекти та проблеми перекладу соціокультурних компонентів.	4
	Семінари	6
	1. Феномен і типи „змішувань варіантів мови” (‘mixture of varieties’).	2
	2. Етимологія словникового складу англійської мови	2
	3. Вибір адекватних лексичних та граматичних структур при перекладі уельського, шотландського та ірландського діалектів англійської мови.	2
	Самостійна робота	16
	Підготовка до аудиторних занять	7
Підготовка та складання підсумкового контролю	3	
Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	6	
	Усього: 30	
2	Модуль 2 Географічні діалекти.	

	<p><u>Лекції</u> 8</p> <p>1. Особливості розвитку англійської мови за межами Великої Британії 8</p> <p><u>Семінари</u> 4</p> <p>1. Особливості американського варіанту англійської мови 2</p> <p>2. Лінгвістичні особливості австралійського та новозеландського варіантів англійської мови. 2</p> <p><u>Самостійна робота</u> 18</p> <p>Підготовка до аудиторних занять 6</p> <p>Підготовка та складання підсумкового контролю 3</p> <p>Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях 9</p> <p style="text-align: right;">Усього: 30</p>	Контрольна робота, Диференційний залік
2	<p>Модуль 3 Соціальні діалекти.</p> <p><u>Лекції</u> 8</p> <p>1. Соціальні діалекти та проблеми при перекладі висловлювань представників різних професій 6</p> <p>2. Вибір адекватних лексичних та граматичних структур з метою запобігання створювання кроскультурних комунікативних бар'єрів. Врахування табу та обмежень при перекладі. соціальних груп. 2</p> <p><u>Семінари</u> 6</p> <p>1. Професійно-маркіровані форми спілкування та кліше (trucker talk, seaspeak, sport). 2</p> <p>2. Специфічна мова тинейджерів. Професійно-маркіровані форми спілкування. Військовий жаргон. Мовленнєві та поведінкові кліше злочинного світу. 2</p> <p>3. Особливості спілкування між представниками різних англомовних етнічних груп. Гендерні проблеми при перекладі. Запобігання сексизму при перекладі англомовної антропонімії, назв професій та титулів. 2</p> <p><u>Самостійна робота</u> 16</p> <p>Підготовка до аудиторних занять 7</p> <p>Підготовка та складання підсумкового контролю 3</p> <p>Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях 6</p> <p style="text-align: right;">Усього: 30</p>	Контрольна робота, Диференційний залік

Зміст дисципліни

Лекційний курс

№№ з/п	Назва розділу/теми та її зміст	Тривалість (годин)
1	Переклад як міжкультурна комунікація. Переклад як міжкультурна комунікація. Проблема перекладу соціокультурних компонентів. Розповсюдження англійської мови у світі. Мови міжетнічного спілкування: піджин (pidgin), лінгва-франка (lingua franca), креолізована мова (creole).	2
2	Запозичення в англійській мові Джерела походження англійської лексики та вплив інших культур на формування англійського мовленнєвого простору.	2
3	Географічні діалекти та проблеми перекладу соціокультурних компонентів. Розповсюдження англійської мови у світі. Поняття діалекту та його видів (географічні діалекти). Соціолінгвістична ситуація англійської мови у Великій Британії. Лінгвістична ситуація у Шотландії та Уельсі.	2
4.	Географічні діалекти та проблеми перекладу соціокультурних компонентів. Соціолінгвістична ситуація у Великій Британії. Лінгвістична ситуація у Ірландії. Вибір адекватних лексичних та граматичних структур при перекладі ірландського діалекту англійської мови.	2
5	Географічні діалекти та проблеми перекладу соціокультурних компонентів за межами Великої Британії. Вплив соціокультурних чинників на формування американського варіанту англійської мови. Врахування реалій американського життя при перекладі.	2
6	Географічні діалекти та проблеми перекладу соціокультурних компонентів за межами Великої Британії. Соціолінгвістична ситуація в Австралії та Нової Зеландії. Австралійський та новозеландський варіанти англійської мови.	2
7	Географічні діалекти та проблеми перекладу соціокультурних компонентів за межами Великої Британії. Соціолінгвістична ситуація в Канаді. Канадський варіант англійської мови.	2
8	Географічні діалекти та проблеми перекладу соціокультурних компонентів за межами Великої Британії. Своєрідність розвитку англійської мови у країнах карибського басейну. Вплив африкансу та негритянської культури на розвиток африканського діалекту англійської мови.	2

	Соціальні діалекти та проблеми при перекладі висловлювань представників різних соціальних груп.	
9	Поняття соціального діалекту. Питання залежності мовного стилю від соціального статусу учасника мовленнєвого процесу та його соціальної ролі у суспільстві. Проблема перекладу висловлювань працівників різних професій.	2
	Поняття сленгу	
10	Поняття сленгу, його походження. Значення сленгу у мовленні. Різновиди сленгу та проблеми при їх перекладі. Особливості перекладу сленгу в художній літературі.	2
	Професійно-маркіровані форми спілкування.	
11	. Загальний та спеціальний сленги. Різновиди спеціального сленгу (жаргони, кент, римований сленг, black slang, centre slang, teenage slang). Мовленнєві та поведінкові кліше злочинного світу.	2
	Гендерні проблеми в перекладі.	
12	Гендерні проблеми при перекладі. Вплив руху жінок за свої права на мову. Проблема сексизму в англійській антропонімії, назвах професій та титулів.	2

Семинарські заняття

№№ з/п	Тема заняття та її зміст	Тривалість (годин)
1	Феномен і типи змішувань варіантів мови” (“mixture of varieties”). Феномен і типи змішувань варіантів мови” (“mixture of varieties”). Запозичення (borrowing), кодова комутація (code-switching), кодове змішування (code-mixing). Мови міжетнічного спілкування: піджин (pidgin), лінгва-франка (lingua franca), креолізована мова (creole).	2
2.	Проблема запозичень в англійській мові Етимологія словникового складу англійської мови. Джерела запозичень лексики англійської мови.	2
3	Соціолінгвістична ситуація у Шотландії Уелсі та Ірландії. Вибір адекватних лексичних та граматичних структур при перекладі ірландського та уельського діалектів англійської мови.	2
4	Особливості американського варіанту англійської мови Особливості американського варіанту англійської мови	2
5	Особливості розвитку англійської мови в Австралії та Новій Зеландії. Соціолінгвістична ситуація в Австралії та Новій Зеландії. Австралійський та новозеландський варіанти англійської мови.	2
6	Основні проблеми перекладу сленгу.	2

	Основні проблеми перекладу сленгу. Професійно-маркіровані форми спілкування та кліше (heraldry, trucker talk, seaspeak, broadcasting scores, sport).	
7	Різновиди спеціального сленгу. Специфічність мови тинейджерів. Роль скорочень у спілкуванні підлітків. Cockney slang. Особливості спілкування між представниками різних англословних етнічних груп. Врахування табу та обмежень при перекладі.	2
8	Гендерні проблеми при перекладі. Запобігання сексизму при перекладі англословної антропонімії, назв професій та титулів. Особливості спілкування між представниками різних англословних етнічних груп. Вибір адекватних лексичних та граматичних структур з метою запобігання створення крос культурних комунікативних бар'єрів. Гендерні проблеми при перекладі. Запобігання сексизму при перекладі англословної антропонімії, назв професій та титулів.	2

Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях

№№ з/п	Назва теми та її зміст	Тривалість (годин)
1	Розповсюдження англійської мови у світі. Англійська мова на африканському континенті.	3
2.	Діалекти англійської мови у Великій Британії	3
3.	Особливості розвитку англійської мови у країнах південно-східної Азії (Індія).	3
4.	Особливості розвитку англійської мови у країнах південно-східної Азії (Сінгапур).	3
5.	Особливості розвитку англійської мови у країнах південно-східної Азії (Гонконг, Малазія).	3
6.	Різновиди спеціального сленгу. Військовий жаргон.	3
7..	Гендерні проблеми при перекладі. Запобігання сексизму при перекладі англословної антропонімії, назв професій та титулів.	3

Рекомендована література

1. Бубенникова О.А. О современной культурно-лингвистической ситуации в Англии // Вестник МГУ. Сер. 19. Лингвистика и межкультурная коммуникация. – 2002. - № 3. – С. 7-22.
2. Бурак А.Л. Translating Culture: Перевод и межкультурная коммуникация. – М.: «Р. Валент», 2002. – 152 с.
3. Мірам Г.Э. Основи перекладу: Курс лекцій. – К.: Ельга, Ніка-Центр, 2003. – 240 с.

4. Нелюбин Л.Л. Учебник военного перевода: Английский язык. Общий курс. – М.: Воениздат, 1981. – 442 с.
5. Ніколенко А.Г. Соціальні аспекти мовлення. – Вінниця: Нова книга, 2003. – 256 с.
6. Ощепкова В.В. Язык и культура Великобритании, США, Канады, Австралии, Новой Зеландии. – М. / Спб.: ГЛОССА / КАРО, 2006. – 336 с.
7. Письменная О.А. Окна в англоязычный мир (история, география, социальные аспекты, языковая ситуация). – К.: ООО «ИП Логос», 2004. – 544 с.
8. Романова Н.Н. Стилистика и стили. – М.: Флинта: МПСИ, 2006. – 416 с.
9. Millrod R. English Discourse and Culture: Diversity and Globalisation // Вестник МГУ. Сер. 19. Лингвистика и межкультурная коммуникация. – 2003. - № 3. – С. 60-73.

Укладачі:

к. філол. н., доц.
ст. викладач

О.В. Абрамова
І.В. Руських

Завідувач кафедри перекладу та іноземних мов:

к. філол.н., доц.

В.В. Прутчикова

Програму затверджено на засіданні НМК за напрямом 035 -
Філологія

Протокол № 4 від 05. 04. 2018 року

Голова НМК:

к. філол. н., доц.

В.В. Прутчикова

Узгоджено:

Начальник навчального відділу:

В.Б. Пульпінський